

FONDS WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

SEKSUALITEIT

JAARVERSLAG

2011

Voorwoord

Hoewel ik nog maar enkele maanden voorzitter van het FWOS ben, heb ik ter voorbereiding op mijn functie al wat langer kunnen meelopen als algemeen bestuurslid. Vanaf medio 2011 heb ik in die hoedanigheid een kijkje mogen nemen in de keuken van bestuur en commissies.

Er wordt in het FWOS veel werk verzet door een beperkt aantal mensen dat dit op basis van vrijwilligheid doet. De ondersteuning door enkele freelance medewerkers is daarbij onontbeerlijk. Wat deze inspanningen hebben opgeleverd is te lezen in dit jaarverslag, dat ook nu weer veel aandacht besteedt aan het werk van de diverse bestuurscommissies. Zij vormen de ruggengraat van het FWOS.

Met name de Commissie Wetenschapsbeleid en de Commissie Informatie en Implementatie zijn belangrijke steunpilaren van het bestuur waar het gaat om de ontwikkeling van het inhoudelijke beleid. De Commissie Vermogensbeheer ondersteunt het bestuur bij de bepaling van het financieel beleid. Zij volgt de uitgaven kritisch op basis van begroting en liquiditeitsprognoses, weegt de adviezen van vermogensbeheerders en accountant op hun merites voor het FWOS en komt dan met een afgewogen advies aan het bestuur.

Een belangrijk aandachtspunt voor de komende jaren is een verdere integratie van het onderzoeks- en implementatiebeleid. Dit vloeit logisch voort uit de koers die het FWOS sinds 2010 heeft ingezet, namelijk het ontwikkelen van een samenhangend programma met een looptijd van een aantal jaren. Daarbij is de expertise van de beide inhoudelijke commissies noodzakelijk. In 2011 is het programma *Seksuele ontwikkeling en Diversiteit* voorbereid en is aan het eind van dat jaar een eerste call for proposals uitgegaan.

Een ander punt van aandacht voor het komend jaar is de fondsenwerving. Het bestuur meent dat de taak van het FWOS voorlopig nog niet is afgerond, dat wordt ook duidelijk door signalen uit de onderzoekswereld en de samenleving. Voor een klein fonds met een beperkt vermogen ligt het dan voor de hand dat mogelijkheden van sponsoring en fondsenwerving meer systematisch worden verkend. Daarnaast zal worden bekeken in hoeverre nog efficiënter gebruik kan worden gemaakt van de beschikbare financiële middelen.

Hoewel de economische vooruitzichten ook voor het komend jaar niet rooskleurig zijn, zijn er enkele kleine lichtpuntjes voor het fonds. De ANBI-status is in 2011 gecontinueerd, zodat giften aftrekbaar blijven voor de belasting. Een ander positief signaal, dat wellicht fondsenwerving wat vergemakkelijkt, is het feit dat eind 2011 het FWOS hoog stond in de Top-50 van goede doelen op het terrein van Welzijn en Cultuur, namelijk op plaats 13. Beoordelingen zijn tot stand gekomen in een samenwerking tussen het Centrum Informatiepunt Goede Doelen en het Erasmuscentrum voor Strategische Filantropie volgens duidelijk omschreven criteria. Dit is des te opmerkelijker omdat het FWOS als een van de zeer weinige onderzoeksfondsen is doorgedrongen tot de top van goede doelen. Zo eindigde het jaar 2011 positief en kan het bestuur met een gematigd optimisme het jaar 2012 tegemoet zien.

Prof.dr. Peggy Cohen-Kettenis
Voorzitter

Inhoudsopgave

Jaarverslag 2011

1. Inleiding	5
2. Bestuurlijke activiteiten	7
3. Overzicht activiteiten van de bestuurscommissies	9
4. Subsidies voor onderzoeks- en implementatieprojecten	19
5. Financieel beleid	27

Jaarrekening 2011	31
--------------------------	-----------

1 Inleiding

In dit jaarverslag wordt ook dit jaar weer speciale aandacht besteed aan de werkzaamheden van de diverse bestuurscommissies. Daar gebeurt de beleidsvoorbereiding en -uitvoering, de ontwikkeling en concrete invulling van onderzoeks- en implementatieprogramma's, de financiële onderbouwing daarvan, budgetbewaking en vermogensbeheer. Na goedkeuring van het bestuur resulteert dat in oproepen tot het indienen van beperkte dan wel omvangrijker subsidieaanvragen op diverse voor het fonds relevante terreinen.

Het afgelopen jaar heeft het FWOS voor het eerst zelf, als enige financier, een call for proposals doen uitgaan voor een omvangrijk vierjarig onderzoeksproject in het kader van het nieuwe onderzoeksprogramma *Seksuele ontwikkeling en diversiteit*. De oproep is gestuurd naar een aantal geselecteerde onderzoekers met verzoek om voorstellen in te dienen. Op basis van de vooraanmeldingen zijn vier indieners geselecteerd aan wie is geadviseerd hun aanvraag verder uit te werken tot een definitief onderzoeksvoorstel. Na afronding van de beoordelingsprocedure zal het onderzoek in de tweede helft van 2012 van start gaan.

Voor meer historisch gericht onderzoek is de afgesloten Brongersmacollectie beschikbaar, die is ondergebracht bij het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG) en voor een klein deel bij Rutgers WPF. In 2011 is de laatste fase van de ontsluiting van de collectie afgerond en is een inventarislijst gemaakt die op het instituut kan worden ingezien. Onder een aantal strikte voorwaarden en met toestemming van de Commissie Collectiebeheer van het FWOS kunnen onderzoekers gebruik maken van dit materiaal.

Samenwerking

De vier promotieonderzoeken in het kader van het vierjarige gezamenlijke onderzoeksprogramma van NWO en FWOS *Sexuality and intimate relations of Dutch youth: developmental trajectories and developmental context* zijn in januari 2011 daadwerkelijk gestart. Deelnemers zijn drie onderzoeksgroepen van de Universiteit Utrecht en een onderzoeksgroep van de Rijksuniversiteit Groningen. De vier parallel lopende onderzoeken die elk een aspect van de seksuele ontwikkeling in kaart brengen worden uitgevoerd door aio's. Het gehele onderzoeksprogramma staat onder leiding van mw prof.dr. M. Dekovic van de Universiteit Utrecht.

FWOS en ZonMw werken sinds 2008 samen binnen het ZonMw-programma *Seksuele gezondheid van de jeugd*. Met subsidie van het FWOS is Rutgers WPF in april 2011 begonnen met een kwalitatief onderzoek naar de seksuele ontwikkeling van allochtone jongeren. Dit kwalitatieve deelonderzoek, met een looptijd van 18 maanden, vindt plaats in de context van het epidemiologisch vervolgonderzoek *Seks onder je 25^e*, dat om de vijf jaar wordt uitgevoerd in opdracht van ZonMw. Het is een aanvullend, verdiepend onderzoek bij het kwantitatieve epidemiologische onderzoek. Doel is om vast te stellen hoe het staat met de seksuele gezondheid van allochtone jongeren tussen 12 en 21 jaar, hoe het seksuele ontwikkelingsproces verloopt en hoe ze daar zelf sturing aan geven.

Per 1 februari 2011 is de Henny Verhagen Leerstoel gevestigd aan de Universiteit Utrecht, Faculteit Sociale Wetenschappen. Prof.dr. Ine Vanwesenbeeck bezet vanaf die datum als bijzonder hoogleraar deze leerstoel, met als leeropdracht *Seksuele ontwikkeling, diversiteit en gezondheid*. Financiers zijn FWOS en GGz Eindhoven en De Kempen, vestigende instantie is de Henny Verhagen Stichting. Prof. Vanwesenbeeck hield in november 2011 haar oratie.

Informatie en Implementatie

De toepasbaarheid van de onderzoeksresultaten voor de praktijk van opvoeding, voorlichting, hulpverlening en (overheids)beleid kreeg ook dit jaar weer de nodige aandacht. In het verlengde van een door onderzoekers van VUmc uitgevoerd onderzoek naar genderproblematiek is opdracht gegeven aan een tekstschrijver om op basis van de onderzoeksresultaten een voorlichtingsbrochure te schrijven. Deze is in nauwe

samenwerking met de onderzoekers tot stand gekomen en bestemd voor ouders, huisartsen en andere hulpverleners.

Verder zijn in vervolg op een door het FWOS mede gefinancierd promotieonderzoek naar seksuele ervaringen en relaties van jongeren met Cerebrale Parese voorbereidingen getroffen voor het ontwikkelen van een implementatietraject met een actieve rol voor de jongeren zelf. Er wordt samengewerkt met de onderzoekster en met de BOSK, de vereniging van motorisch gehandicapten en hun ouders.

Ook het in 2010 afgeronde onderzoek over leeftijdsgrenzen in de zedenwetgeving krijgt een vervolg in een toegankelijke informatiebrochure voor de betrokken beroepsgroepen, waarin de voornaamste onderzoeksresultaten, conclusies en aanbevelingen zijn opgenomen.

Diversiteitsbeleid

Het afgelopen jaar is ook verder gewerkt aan het diversiteitsbeleid van het FWOS. Ter voorbereiding op de ontwikkeling van een onderzoeksprogramma *Seksuele ontwikkeling en diversiteit* is opdracht gegeven aan vier onderzoeksters (respectievelijk van de Erasmus Universiteit Rotterdam, Universiteit van Amsterdam, Rijksuniversiteit Groningen en de VU) om elk een literatuurstudie uit te voeren op een deel terrein van het onderzoeksprogramma. Dit ter voorbereiding op een call die in het najaar van 2011 is uitgegaan en waarin onderzoekers werden opgeroepen om subsidieaanvragen in te dienen op een geselecteerd onderzoeksterrein *Seksuele ontwikkeling, ruimte en seksuele identiteit*.

Organisatie

De Commissie Informatie en Implementatie kampte het afgelopen jaar met onderbezetting. Er is weliswaar een nieuw lid toegetreden, maar een ander commissielid vertrok wegens drukke werkzaamheden. Met name wordt iemand gezocht die het PR-beleid verder vorm kan geven.

Een positieve verandering is dat het bestuur heeft besloten voor de Commissie Wetenschapsbeleid een aparte freelance secretaris aan te trekken. De taakbelasting van de bestuurssecretaris kan daarmee flink verlicht worden.

Financiën

In 2011 werd door de Belastingdienst de ANBI-status van het FWOS gecontinueerd. De mogelijkheid van fondsenwerving blijft daarmee gehandhaafd.

Gezien de financieel-economische prognoses voor 2011 is besloten met de vermogensbeheerders van de banken om een wat meer risicomijdend financieel beleid te voeren. De rendementen vallen daardoor wat lager uit, maar de liquiditeit neemt toe, wat van belang is om de taak als subsidiegever goed te kunnen vervullen. De prioriteiten zoals vastgelegd in het Programma Wetenschapsbeleid, dat tot eind 2013 doorloopt, zullen ook het komend jaar leidraad blijven voor de subsidiëring van onderzoeksaanvragen.

2 Bestuurlijke activiteiten

2.1 Inleiding

Door de instelling van een Dagelijks Bestuur in 2010 en verdergaande professionalisering van de bestuurscommissies (te weten de Commissie Informatie en Implementatie, Commissie Wetenschapsbeleid en Commissie Collectiebeheer) heeft het Algemeen Bestuur in 2011 zijn activiteiten kunnen rationaliseren en zich efficiënter dan in het verleden tot bestuurstaken kunnen beperken. Inhoudelijke discussies worden uitbesteed aan de commissies en het Algemeen Bestuur laat zich in zijn besluitvorming primair leiden door inhoudelijke adviezen uit de commissies. Door deelname van tenminste twee bestuursleden aan bovengenoemde commissies blijft een inhoudelijke band tussen Algemeen Bestuur en Commissies bestaan.

2.2 Algemeen Bestuur

Vanwege enkele zaken die afronding behoeften, heeft de voorzitter van het FWOS, prof.mr. C. Kelk, later dan gepland, per 6 december 2011 afscheid genomen. Het Algemeen Bestuur heeft met grote waardering en dankbaarheid voor zijn jarenlange inzet en betrokkenheid professor Kelk in de vergadering van 6 december 2011 gedechargeerd. In dezelfde vergadering heeft het FWOS zijn nieuwe voorzitter, mw prof.dr. P.T. Cohen-Kettenis verwelkomt. Afscheid en welkom zijn in informele setting met toespraken gevierd. Prof. Cohen beoogt een actief voorzitter te zijn, die ook taken zoals het feitelijk voorzitten van bestuursvergaderingen, die de laatste jaren noodgedwongen door opeenvolgende vicevoorzitters zijn waargenomen, op zich zal nemen. Het vicevoorzitterschap zal zich zoals gebruikelijk voortaan voornamelijk beperken tot waarneming bij afwezigheid van de voorzitter.

Sinds eind 2010 treedt door onverwachte omstandigheden de secretaris mw drs. N. van Son-Schoones ook als waarnemend penningmeester op. Het bestuur beschouwt dat als een onwenselijke situatie en is sindsdien zoekend naar een nieuwe penningmeester. De werkbelasting van mw Van Son, wier secretariaatswerkzaamheden zich ook uitstrekken tot de Commissie Wetenschapsbeleid, werd als te zwaar beschouwd en na discussie in het bestuur is besloten het secretariaat op te splitsen in een bestuurssecretariaat en een commissiesecretariaat. Sinds najaar 2011 werkt een nieuwe commissiesecretaris zich in en verwacht wordt dat deze situatie in 2012 op freelancebasis geformaliseerd kan worden. Deze commissiesecretaris is geen bestuurslid.

Het Algemeen Bestuur kwam in 2011 vier maal bijeen.

De samenstelling van het bestuur per 31 december 2011 was als volgt:

- prof.dr. P.T. Cohen-Kettenis, voorzitter;
- dr. Th. van der Meer, vicevoorzitter;
- mw drs. N. van Son-Schoones, secretaris-penningmeester;
- mw prof.dr. M. du Bois-Reymond, lid;
- drs. M. von Bönninghausen tot Herinkhave, lid;
- mw dr. S.N. Brilleslijper-Kater, lid;
- drs. P.Th. van Eeten, lid.

2.3 Dagelijks Bestuur

Het Dagelijks Bestuur bestaat uit de voorzitter, prof.dr. P. Cohen-Kettenis, de vicevoorzitter, dr. Th. Van der Meer en de secretaris-penningmeester, drs. N. van Son-Schoones.

Het Dagelijks Bestuur is door het Algemeen Bestuur gemandateerd om snel en desgewenst onmiddellijk op situaties te kunnen reageren, zowel in signalerende als uitvoerende zin. Het Algemeen Bestuur kan ook incidentele taken aan het Dagelijks Bestuur uitbesteden. Uiteraard legt het Dagelijks Bestuur a posteriori verantwoording af aan het Algemene Bestuur.

Het Algemeen Bestuur heeft het Dagelijks Bestuur in 2010 gemandateerd om kleine subsidies tot een maximum van € 5.000 te verstrekken aan projecten die inhoudelijk bij het FWOS-beleid passen. Voorwaarde is dat het FWOS cofinancier is. In 2011 heeft het Dagelijks Bestuur besloten op basis van deze bevoegdheid de NTR-filmproductie *Allemaal Lesbisch*, die op tv is uitgezonden, mee te financieren. Ook de tentoonstelling *Bewaar mij voor de waanzin van het Recht* van het IHLIA en een gelijknamig boek zijn gedeeltelijk door het FWOS gefinancierd. Een belangrijke overweging hierbij was dat deze projecten zich deels op jeugdigen richten. Naar aanleiding van deze positief gewaardeerde ervaringen heeft het Algemeen Bestuur besloten aan het totaal van door het Dagelijks Bestuur toe te kennen subsidies een jaarlijks maximum van € 20.000 te stellen. De ervaring met dit soort subsidies zal in de loop van 2012 geëvalueerd worden.

Het Dagelijks Bestuur kwam in 2011 drie maal bijeen.

2.3 Externe commissies

In het verleden hebben zowel leden uit het Algemeen Bestuur als uit de bestuurscommissies geparticipeerd in programmacommissies van andere fondsen, zoals ZonMw en NWO, en in begeleidingscommissies van door het FWOS gefinancierde projecten. In 2010 en 2011 zijn enkele van deze projecten afgerond, zoals *Verschuivende leeftijdsgrenzen in de zedenwetgeving* (projectleider: prof.mr.dr. M. Moerings; onderzoeker: mr.drs. J. Gooren) en *Seksualiteit onder de zestien: codes en praktijken in Nederland na 1945* (projectleider: prof. dr. A. Heerma van Voss; onderzoeker: dr. C. Wouters).

Hoewel bestuursleden ook nu nog participeren in begeleidingscommissies van projecten die (mede) gefinancierd worden door het FWOS, doen ze dat in het kader van de voortgaande rationalisatie vanaf 2011 uitsluitend op titel van hun deelname aan een bestuurscommissie. Bovendien kan het Algemeen Bestuur op advies van een bestuurscommissie de begeleiding geheel uitbesteden.

Op grond van de eerder gegroeide praktijk heeft mw drs. N. van Son-Schoones van 2008 tot en met 2011 op persoonlijke titel zitting gehad in de ZonMw-programmacommissie *Seksuele gezondheid van de jeugd*. In die hoedanigheid fungeerde zij tevens als intermediair tussen ZonMw en het FWOS. Naast de meer algemene taak als programmacommissielid wat betreft beoordeling en selectie van subsidieaanvragen, had zij een signalerende taak waar het thema's betrof die eventueel in aanmerking zouden komen voor financiering door het FWOS. Het betreffende ZonMW-programma is begin 2012 afgesloten, de formele samenwerking tussen beide fondsen loopt nog door tot 2013. In de loop van 2012 zal vanuit het FWOS-bestuur worden overlegd met de directie van ZonMw over mogelijkheden tot continuering van de samenwerking.

3 Overzicht activiteiten van de bestuurscommissies

Het FWOS-bestuur heeft vier permanente bestuurscommissies ingesteld: de Commissie Wetenschapsbeleid, de Commissie Informatie en Implementatie, de Commissie Collectiebeheer en de Commissie Vermogensbeheer. Deze zijn belast met de uitvoering van inhoudelijke of beleidsmatige c.q. beleidsvoorbereidende of beleidsondersteunende taken. Dit ter realisering van de algemene doelstelling van het FWOS: bevordering van wetenschappelijk onderzoek van de seksualiteit, in het bijzonder de seksuele ontwikkeling van kinderen en jeugdigen. Onderzoeksresultaten dienen ten goede te komen aan beleid en uitvoeringspraktijk van opvoeding, onderwijs, voorlichting, zorg en, waar relevant, wetgeving en rechtspraak.

Met uitzondering van de Commissie Vermogensbeheer bestaan de commissies uit zowel interne leden, afkomstig uit het bestuur, als externe leden die expertise hebben op het terrein dat de betreffende commissie bestrijkt. De 'gemengde' samenstelling brengt nieuwe inzichten en 'frisse' ideeën van buiten en geeft ook meer onafhankelijkheid als het gaat om het uitbrengen van adviezen aan het bestuur. Hierna worden per commissie kort de activiteiten van het afgelopen jaar besproken.

3.1 Commissie Wetenschapsbeleid

De Commissie Wetenschapsbeleid bestaat sinds 2003 en produceerde in opdracht van het bestuur in 2006 het eerste Programma Wetenschapsbeleid. Daarmee was voor het eerst een samenhangend onderzoeksbeleid geformuleerd op basis waarvan het FWOS opereert.

3.1.1 Doel van de Commissie Wetenschapsbeleid

De Commissie Wetenschapsbeleid is belast met de formulering en beoordeling van onderzoeksvragen die in overeenstemming zijn met de algemene doelstellingen van het FWOS. Het gaat hierbij om onderzoeksprojecten waarin seksualiteit wordt gezien in het kader van de emotionele, sociale and cognitieve ontwikkeling van kinderen en jongeren, en waarin seksualiteit gesitueerd wordt in een concreet omschreven sociaal-culturele context. De commissie stelt zich daarbij tot doel om aandacht te besteden aan thema's die innoverend zijn en niet al door andere instellingen onderzocht worden. Samenwerking met andere instellingen, voornamelijk universiteiten, behoort echter uitdrukkelijk tot het onderzoeksbeleid van de commissie.

3.1.2 Samenstelling van de Commissie Wetenschapsbeleid en vergaderfrequentie

In 2011 kwam de commissie viermaal in de volgende samenstelling bijeen:

- mw prof.dr. M. du Bois-Reymond (Pedagogiek, Universiteit Leiden), voorzitter;
- dr. Th. van der Meer (historicus), lid;
- mw dr. S. Brilleslijper-Kater (orthopedagoog, AMC), lid;
- prof.dr. W.G.J. Duyvendak (socioloog, Sociologie en Antropologie, UvA), extern lid;
- mw dr. A.A. M'charek (medisch antropoloog, Sociologie en Antropologie / FNWI, UvA), extern lid.

In 2010 was een aanvang gemaakt met regelmatig overleg tussen de Commissie Wetenschapsbeleid met de Commissie Informatie en Implementatie. Ook in 2011 vergaderde een vertegenwoordiging van de commissie (de commissievoorzitter, mw prof.dr. M. du Bois-Reymond, en dr. Th. van der Meer) met een afvaardiging van de Commissie

Informatie en Implementatie om een goede afstemming van onderzoek en implementatie te bevorderen. Dit gebeurde eenmaal.

Zowel door het bestuur als de beide commissies wordt het belang van nauwe samenwerking onderkend. Om dit te bevorderen is afgesproken dat het bestuur pas besluiten neemt over onderzoeks- of implementatieprojecten wanneer deze zijn voorzien van adviezen van beide commissies. Er wordt gestreefd naar een goede afstemming van de programma's van beide commissies die uiteindelijk moet uitmonden in een integraal onderzoeks- en implementatieprogramma.

Verder nemen leden van de Commissie Wetenschapsbeleid in voorkomende gevallen deel aan begeleidingscommissies van onderzoeksprojecten (zie daarvoor paragraaf 3.1.4.).

3.1.3 Kort overzicht van de belangrijkste activiteiten van de Commissie Wetenschapsbeleid in 2011

Subsidieaanvragen

In 2011 zijn de volgende subsidieaanvragen door de Commissie Wetenschapsbeleid behandeld:

- *Seks onder je 25^e, kwalitatief onderzoek.* Dit onderzoek is na enige aanpassing op verzoek van de commissie goedgekeurd en tevens in 2011 van start gegaan.
- *Attendering door Rutgers WPF.* Aan Rutgers WPF was in 2010 de opdracht gegeven een rapport op te stellen met hierin de opgave van nieuw verschenen literatuur op het terrein van het FWOS. In 2011 leverde Rutgers WPF dit zogenaamde attenderingsrapport op. Na beoordeling hiervan heeft de commissie besloten voorlopig geen nieuwe attenderingsopdracht aan Rutgers WPF te verstrekken.

Een volledig overzicht van alle projecten is te vinden in hoofdstuk 4.

Diversiteit

Met de ontwikkeling van een nieuw onderzoeksthema, Diversiteit, werd in het najaar van 2010 gestart. Dat gebeurde via discussie en brainstorm sessies binnen de Commissie Wetenschapsbeleid en de Commissie Informatie and Implementatie afzonderlijk, en in een gezamenlijke sessie van beide commissies.

Na verdere uitwerking werd in meerdere stappen een onderzoeksprogramma over het thema *Diversiteit, ruimte en seksuele identiteit* opgesteld, en wel op basis van de uitbesteding van een uitgebreide literatuurstudie betreffende een viertal thematieken:

- 1 Jeugd, ruimte en seksualiteit;
- 2 Seksuele ontwikkeling en het verband met de consumptiecultuur in jeugdcultuur;
- 3 Seksuele ontwikkeling en diversiteit: een literatuurstudie naar de rol van opleidingsniveau en school;
- 4 Van boek tot Facebook: een literatuuronderzoek naar media, seksuele ontwikkeling en diversiteit.

Na lang beraad over de relevantie van deze verschillende aspecten van het thema Diversiteit kwam de commissie uiteindelijk tot de volgende onderzoeksvraag:

Oproep tot onderzoek naar sociale praktijken waarin op verschillende manieren ruimte wordt gecreëerd, ruimte die door jongeren gebruikt wordt om op uiteenlopende wijze een seksuele identiteit te ontwikkelen.

Deze oproep werd aan verschillende universitaire instellingen c.q. vakgroepen verstuurd. De deadline voor het insturen van een vooraanmelding werd vastgesteld op 21 december 2011. Op basis van de vooraanmeldingen werd overgegaan tot de uitnodiging van een achttal universitaire onderzoeksgroepen.

De uitgewerkte onderzoeksvoorstellen dienen in het Engels geschreven te zijn, dit met het oog op niet-Nederlandse referenten, en vóór 1 april 2012 bij het secretariaat van het FWOS ingediend te zijn.

Het werk van de Commissie Wetenschapsbeleid in het jaar 2012 zal voornamelijk zijn gelegen in het verder tot uitvoer brengen van dit grote onderzoek, dat een looptijd zal hebben van vier jaar en een budget van maximaal € 600.000.

3.1.4 Begeleidingscommissies

Vanuit de Commissie Wetenschapsbeleid wordt deelgenomen aan begeleidingscommissies van door het FWOS gefinancierde onderzoeken met een looptijd van enkele jaren.

Het afgelopen jaar waren dat de volgende onderzoeken:

- Het in maart 2009 gestarte onderzoek *Tracing trajectories in the Sexual development of Youth; an approach based on the theory of complex dynamic systems*, projectleider prof.dr. P. van Geert (RUG), hoofdonderzoeker mw drs. M. Boelhouwer, projectadviseur mw dr. H. Bos. Dit project met een looptijd van vier jaar heeft veel vertraging opgelopen en zal niet eerder dan eind 2013 gereed zijn.
Mw prof.dr. M. du Bois-Reymond neemt namens het FWOS deel aan de begeleidingscommissie, waarin verder zitting hebben: mw prof.dr. G. Timmerman (RUG) en mw M. Tanis-Nauta, arts-seksuoloog (GGD Groningen, MCL-UMCG), onder voorzitterschap van prof.dr. W. Everaerd (em. UvA).
- In 2010 ging het epidemiologische vervolgonderzoek *Seks onder je 25^e* van start, met subsidie van ZonMw en uitgevoerd door Rutgers Nisso Groep en Soa Aids Nederland, waarbij ook een begeleidingscommissie werd ingesteld. Het FWOS is financier van het kwalitatieve onderzoeksdeel onder allochtone jongeren. FWOS-bestuurs- en commissielid mw dr. S. Brilleslijper-Kater maakt deel uit van de begeleidingscommissie/projectgroep. Het kwalitatieve onderzoeksdeel is in april 2011 van start gegaan en loopt tot september 2012.
- Eind 2010 is het vierjarige onderzoeksproject *Sexuality and intimate relations of Dutch youth* uit het NWO-programma *Jeugd en Gezin* van start gegaan (looptijd december 2010 tot januari 2015). Vanuit FWOS heeft mw prof.dr. M. du Bois-Reymond zitting in de begeleidingscommissie.

3.2 Commissie Informatie en Implementatie

2011 was voor het werkterrein van, en dus voor de Commissie Informatie en Implementatie zelf, een overgangsjaar. Veel veldorganisaties (Rutgers WPF, BOSK) en werksoorten (Kinderopvang) werden getroffen door bezuinigingen, of werden geconfronteerd met ingrijpende veranderingen in de bestuurlijke structuur (Jeugdzorg). Dit betekende in de eerste plaats aarzeling dan wel vertraging in hetzij besluitvorming bij partnerorganisaties over nieuwe informatie- of implementatieprojecten, hetzij de continuering van langer lopende trajecten (vervolgactiviteiten op de werkconferentie van 23 april 2010, getiteld *Seksuele opvoeding van jonge kinderen: gewoon doen!*). Een ander gevolg was dat langduriger en met meer partners overleg moest worden gevoerd om de financiering van een project rond te krijgen.

Zoals vorig jaar al aangekondigd waren er ook binnen het FWOS in 2011 enkele belangrijke beleidsveranderingen. Besloten werd tot een nieuw beleidsinitiatief met consequenties voor zowel het onderzoeksbeleid als het implementatiebeleid. Dit initiatief moet resulteren in de door het FWOS nagestreefde vernieuwing op het gebied van onderzoek en implementatie.

Daarnaast moet het recht doen aan de diversiteit in zowel de ontwikkeling als de (maatschappelijke) achtergrond van kinderen en jongeren. Besloten werd een gemeenschappelijke 'paraplu' te creëren die dit geheel zou kunnen overkoepelen: het programma *Seksuele ontwikkeling en diversiteit*. Daaruit vloeide een eerste oproep tot het indienen van onderzoeksvorstellen voort: de Call Diversiteit. In november 2011 ging deze uit (zie hierover verder paragraaf 3.1.3).

Vanwege dit nieuwe beleid werd een aantal voornemens en lopende initiatieven op het terrein van I&I voorlopig 'geparkeerd'. De organisatie van een expert meeting over kwalitatieve onderzoeksmethoden is hiervan één. De behoefte daaraan was herhaaldelijk gebleken, met name bij het onderzoek naar seksueel gedrag en seksuele ontwikkeling van jonge kinderen. Daarnaast werden de initiatieven op het vlak van de seksuele opvoeding van Caribische kinderen en jongeren 'geparkeerd'. Ook vervolgactiviteiten op de werkconferentie van 23 april 2010 moesten worden uitgesteld. Hopelijk kunnen in de verdere concretisering van het diversiteitsbeleid van het FWOS deze thema's alsnog aan bod komen.

3.2.1 Doel van de Commissie Informatie en Implementatie

Doel van de commissie is om in aansluiting op het Programma Wetenschapsbeleid van het FWOS voorstellen te ontwikkelen om de resultaten van onderzoek ten goede te laten komen aan onderwijs, opvoeding en zorg aan kinderen en jeugdigen. Het bevorderen en zelf verstrekken van goede informatie, via verschillende media, over de seksuele ontwikkeling en opvoeding, is een essentieel onderdeel van de taken van de commissie. Daarnaast wordt in goede samenwerking met de 'veldpartijen' (werksoorten, beroepsbeoefenaren, kennis- en expertisecentra) toegewerkt naar implementatie van de resultaten van onderzoek in de praktijk en de samenleving.

3.2.2 Samenstelling van de Commissie Informatie en Implementatie en vergaderfrequentie

Per 1 januari 2011 was de commissie Informatie en Implementatie als volgt samengesteld:

- drs. P. Th. van Eeten (socioloog), voorzitter;
- drs. M. von Bönninghausen tot Herinkhave (psycholoog), lid;
- drs. J.A. Benavides (psycholoog), lid.

Bestuursassistente drs. H.A.C. Brinkman droeg door haar ondersteunende en secretariële werkzaamheden zeer bij aan het goed functioneren van de commissie.

De heer Benavides zag zich door studie en drukke werkzaamheden genoodzaakt in oktober zijn werkzaamheden voor het FWOS te beëindigen. In dezelfde maand trad de heer A.W. Tuk, als senior adviseur werkzaam bij Pharos, toe tot de commissie. Met verschillende kandidaten zijn oriënterende gesprekken gevoerd. Deze hebben echter nog niet tot de gewenste uitbreiding van de commissie geleid. Aan het eind van het verslagjaar telde de commissie derhalve drie leden. Gelet op de omvang van het werkterrein is uitbreiding van de commissie dringend noodzakelijk. Met name geldt dit voor het terrein Voorlichting en PR-beleid. Gehoopt en verwacht wordt dat pogingen in 2012 met succes zullen worden bekroond.

Er vonden in 2011 vier reguliere vergaderingen van de commissie plaats. In november vond een extra vergadering plaats in verband met het opstellen van het advies van de commissie aan het bestuur over de Call Diversiteit.

Daarnaast werd eenmaal samen met de Commissie Wetenschapsbeleid vergaderd.

3.2.3 Kort overzicht van de belangrijkste activiteiten van de Commissie Informatie en Implementatie in 2011

Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste activiteiten van de commissie in 2011:

Procedure voor projecten Informatie en Implementatie

Zoals in het vorige jaarverslag aangegeven verschilt het werkkterrein van de Commissie Wetenschapsbeleid nogal van dat waarop de Commissie Informatie en Implementatie werkzaam is. In 2011 is een procedure afgesproken voor het aanvragen van subsidie voor projecten op het terrein van I&I. Ook is voor aanvragers een format opgesteld die informatie geeft over noodzakelijke onderdelen van een aanvraag.

Verschuivende grenzen in de zedelijkheidswetgeving

Het in 2009 en 2010 uitgevoerde onderzoek op dit terrein leverde veel interessante gegevens op over de wijze waarop politie, O.M., rechterlijke macht en advocatuur (de zogenaamde ketenpartners) hun taken op het vlak van de vervolging op basis van de wetsartikelen 242/245/246 Sr/247/248a Sr/249 Sr uitvoeren. De kwaliteit van het afgeleverde onderzoeksrapport was evenwel niet zodanig dat besloten kon worden tot publicatie. De thematiek: het afwegen van het algemeen belang en het belang van het beschermen van personen onder de 16 jaar enerzijds en het recht doen aan de behoefte van jongeren hun mogelijkheden op seksueel terrein te exploreren is van een dusdanige importantie voor het FWOS dat besloten werd tot een (bescheiden) implementatietraject. De bedoeling daarvan is te bezien of de onderzoeksresultaten handreikingen kunnen bieden die de ketenpartners van dienst kunnen zijn bij het maken van een afweging tussen de verschillende belangen. Daartoe zullen de onderzoeksresultaten meer toegankelijk worden gemaakt en zal voor verder overleg contact worden opgenomen met vertegenwoordigers van de diverse ketenpartners. Deze activiteiten zullen in 2012 worden uitgevoerd.

Implementatietraject genderproblematiek

Een groot en zeer arbeidsintensief traject betrof het schrijven van een informatieve brochure bestaande uit 16 pagina's, inclusief illustraties, over genderproblemen van kinderen en adviezen aan ouders over hoe daarmee het beste kan worden opgegaan. Besloten werd de brochure uitsluitend digitaal, via de website van het FWOS te verspreiden en ook een beknopte papieren folder uit te brengen om de informatie gemakkelijker toegankelijk te maken. Deze folder wordt verspreid onder huisartsen (via Medisch Contact), psychologen (via De Psycholoog) en orthopedagogen (via het NVO-bulletin). In totaal gaat het om ruim 30.000 folders. Via www.fwos.nl kunnen extra exemplaren van de folder worden bijbesteld.

Informatie

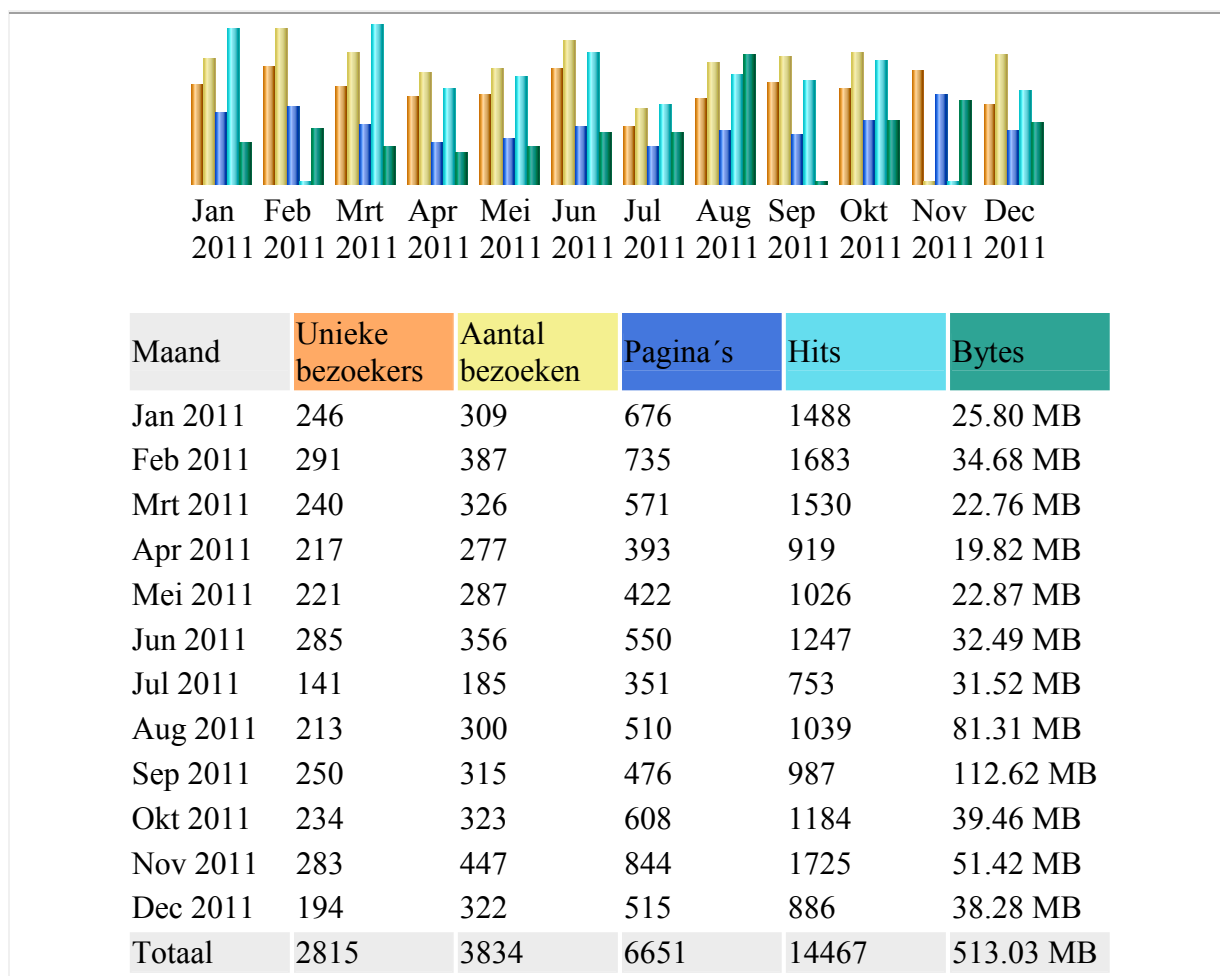
Het FWOS hanteert verschillende middelen om informatie te verspreiden. Hieronder wordt nader ingegaan op achtereenvolgens de website, de digitale nieuwsbrief en de algemene brochure.

De website is één van de belangrijke communicatiemiddelen van het FWOS. De Engelstalige presentatie over het FWOS werd in 2011 volledig geactualiseerd door een vertaler. Ten behoeve van zijn bezoekers signaleert het FWOS op zijn website steeds een selectie van nieuws, evenementen en publicaties die een relatie hebben met de seksuele ontwikkeling van kinderen en jongeren. In 2011 bezochten 2.815 unieke personen de website die gezamenlijk 3.834 bezoeken brachten. De bezoekersaantallen kenden in 2010 een piek door de grote belangstelling voor de FWOS-conferentie *Seksuele opvoeding van jonge kinderen: gewoon doen!* Het FWOS geeft met hulp van de website ook invulling aan zijn doel om kennis uit door haar gesubsidieerd onderzoek te verspreiden en beschikbaar te maken voor professionals en een breed publiek. Zo is er sinds 2011 informatiemateriaal beschikbaar over genderdysforie voor ouders en opvoeders: *Elk kind is anders*. Een folder en een uitgebreide brochure zijn via de website te downloaden in de rubriek *Publicaties*.

Door middel van een digitale nieuwsbrief houdt het FWOS zijn abonnees driemaal per jaar op de hoogte van nieuws en ontwikkelingen binnen en buiten het FWOS. In 2011 verschenen in de zomer en het najaar twee edities van deze nieuwsbrief.

De algemene brochure van het FWOS werd in 2011 geheel vernieuwd.

Tabel 1. Maandelijks aantal bezoekers op www.fwos.nl | 1 januari t/m 31 december 2011

Uitleg termen:

Unieke bezoekers = uniek aantal personen dat onze website heeft bezocht

Aantal bezoeken = aantal bezoeken aan de website

Pagina's = aantal pagina's dat werd bekeken door de bezoekers

Hits = aantal pagina's en bestanden (plaatjes, pdf-jes) die worden 'verzonden' door de webserver naar de bezoeker; 1 pagina met 3 plaatjes levert dan bijvoorbeeld 4 hits op

Bytes = het totale verkeer in MB (als iemand een pdf opvraagt van 2MB levert dat 2MB verkeer op)

Vergelijking en prognose

In 2008 telden we 2.111 unieke bezoekers = startjaar monitoring

In 2009 telden we 2.532 unieke bezoekers = 20% meer bezoekers dan 2008

In 2010 telden we 4.240 unieke bezoekers = 67% meer bezoekers dan 2009*

In 2011 telden we 2.815 unieke bezoekers = 33% minder bezoekers dan 2010*

Prognose voor 2012 is een aantal van 2.800 unieke bezoekers.

* In 2010 trok de website extra bezoekers door de publiciteit rond de FWOS conferentie *Seksuele opvoeding van jonge kinderen: gewoon doen!*

(Bron: Omnia Interactive | www.omniainteractive.nl | 11 februari 2012)

3.3 Commissie Collectiebeheer

De Commissie Collectiebeheer is formeel in 2009 ingesteld ter begeleiding van de werkzaamheden die op het IISG (Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis) worden verricht om het aldaar ondergebrachte en beheerde archief van dr. Brongersma toegankelijk te maken voor onderzoekers.

3.3.1 Doel en taakopdracht van de Commissie Collectiebeheer

Het oorspronkelijke doel van de commissie was begeleiding van de freelance werkzaamheden van de bibliothecaris, de heer Leeuwenberg, aangaande de ordening en ontsluiting van de Brongersmacollectie op het IISG.

De door het bestuur opgedragen taken omvatten onder meer:

- erop toezien dat een inventaris tot stand komt die het archief van dr. Brongersma toegankelijk maakt voor onderzoekers en de dwarsverbanden in zijn werk op diverse terreinen inzichtelijk maakt (zoals biografisch materiaal, correspondentie, publicaties);
- rapportage aan het bestuur van het FWOS over de voortgang en eventuele problemen daarbij;
- beoordeling door de commissievoorzitter, tevens bestuurslid van het FWOS, van schriftelijke aanvragen van onderzoekers om inzage in materiaal uit de Brongersmacollectie. Eventuele toestemming is aan strikte voorwaarden betreffende toestemming en vrijwaring van het FWOS gebonden.

Per 1 mei 2010 is de bibliothecaris in dienst getreden van het IISG en de begeleiding is toen door het IISG overgenomen. Nadat in 2010 de inventarisatie van het privé-archief van dr. Brongersma was voltooid is in 2011 ook de inventarisatie van het seksuologisch archief gereed gekomen. De taakopdracht van de bibliothecaris is daarmee beëindigd. Daarmee kwam ook een einde aan de toezichthoudende taak van de commissie en de reden van haar bestaan. De beoordeling van aanvragen tot toegang tot het archief berust nu bij het bestuur dat zich daarin laat adviseren door bestuurslid dr. Th van der Meer (zie paragraaf 3.3.3).

3.3.2 Samenstelling van de Commissie Collectiebeheer en vergaderfrequentie

De Commissie Collectiebeheer bestond in 2011 uit bestuurslid dr. Th. van der Meer (voorzitter), oud-bestuurslid en extern adviseur, de heer A. van der Steur, en drs. J. Hofman, hoofd Taakgroep archieven van het IISG. De commissie vergaderde tweemaal in 2011.

3.3.3 Beoordeling aanvragen tot toegang archief

Tussen FWOS en IISG zijn afspraken gemaakt over de toegang tot het archief van dr. Brongersma die aan een eerder afgesloten contract tussen partijen worden toegevoegd. Vanwege de privacygevoelige inhoud van inventaris en archief is besloten de inventaris niet online te plaatsen. Verzoeken tot inzage worden door medewerkers van de studiezaal van het IISG doorgestuurd aan dr. Th van der Meer. Onderzoekers kunnen schriftelijk toestemming krijgen voor inzage van de inventaris. Toestemming voor inzage van archiefstukken uitsluitend ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek aan een wetenschappelijk instituut kan schriftelijk worden aangevraagd en onder voorwaarden verleend voor individuele inventarisnummers. Het is niet toegestaan archiefstukken te reproduceren of te digitaliseren. Schriftelijke toestemming betreft alleen aangevraagde inventarisnummers.

3.4 Commissie Vermogensbeheer

De Commissie Vermogensbeheer bestaat uit drie leden. De penningmeester is voorzitter van de commissie en voert samen met de andere commissieleden het door het bestuur vastgestelde financiële beleid uit.

3.4.1 Doel en taakopdracht van de Commissie Vermogensbeheer

Doel van de commissie is tweeledig: ondersteuning van de penningmeester bij de voorbereiding en uitvoering van het door het bestuur vast te stellen c.q. vastgestelde financiële beleid en gevraagd en ongevraagd adviseren van het bestuur over onderwerpen op het terrein van het financiële beleid.

De taakopdracht van de commissie is:

- advisering van het bestuur over het financieel beleid in het algemeen op basis van regelmatig overleg met de vermogensbeheerders van ABN AMRO en Staalbankiers;
- het bewaken van de vermogensontwikkeling;
- het voeren van een risicomijdend beleid op basis van het risicoprofiel dat door het bestuur is vastgelegd;
- voorbereiding en advisering op het terrein van subsidie- en liquiditeitsbeleid.

3.4.2 Samenstelling van de Commissie Vermogensbeheer en vergaderfrequentie

Ook in 2011 heeft de secretaris, mw drs. N. van Son-Schoones, het penningmeesterschap waargenomen. Daarnaast maken deel uit van de commissie: drs. P. van Eeten, bestuurslid, en dr. Th. van der Meer, vicevoorzitter.

De commissie kwam drie keer bijeen, waarvan twee keer werd vergaderd met de respectievelijke vermogensbeheerders van beide banken.

3.4.3 Kort overzicht van de belangrijkste activiteiten van de Commissie Vermogensbeheer in 2011

Gezien de grote uitgaven die in 2011 waren voorzien in verband met de vestiging van de bijzondere leerstoel, het eind 2010 gestarte vierjarige NWO-FWOS programma en het nog lopende ZonMw-FWOS project, is besloten de liquiditeitsprognoses aan te passen. Dat betekent dat met beide banken is afgesproken dat vanaf 2011 zou worden overgegaan tot een meer defensief risicoprofiel. Dat levert minder rendement op, maar wel meer liquiditeit, nodig voor de projectfinanciering. Daarnaast is voor Staalbankiers, die de betalingen regelt, een overzicht gemaakt van uitgaven en liquiditeitsbehoefte van het FWOS waarop 'gestuurd' kan worden en dat ook met enige regelmaat kan worden bijgesteld. Om op elk gewenst moment over voldoende liquiditeit te kunnen beschikken is door de commissie na overleg met Staalbankiers aan het bestuur geadviseerd om een kredietovereenkomst met deze bank af te sluiten. Deze overeenkomst is najaar 2011 gerealiseerd. Daarmee is het FWOS niet meer afhankelijk van effectenverkoop op wellicht minder gunstige momenten, waardoor onnodig verlies zou kunnen worden geleden.

4 Subsidies voor onderzoeks- en implementatieprojecten in 2011

Hieronder zoals gebruikelijk een overzicht van gesubsidieerde projecten in 2011 en begin 2012. De projecten vallen onder een van beide onderzoekslijnen die deel uitmaken van het FWOS-onderzoeksprogramma:

- De seksuele ontwikkeling van kinderen en jeugdigen in het brede perspectief van de sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling binnen de directe leefomgeving (ouders, gezin);
- Sociaal-culturele contexten van seksualiteit en seksuele gezondheid van kinderen en jongeren.

4.1 De seksuele ontwikkeling van kinderen en jeugdigen

Lopende onderzoeksprojecten in 2011 en verder

4.1.1 *Tracing trajectories in the Sexual Development of Youth: An approach based on the theory of complex dynamic systems*

<i>Opdrachtgever</i>	ZonMw
<i>Financier</i>	FWOS
<i>Financiering</i>	€ 257.000
<i>Projectleiding</i>	Prof.dr. P. van Geert (Klinische en ontwikkelingspsychologie, RUG)
<i>Uitvoering</i>	Mw drs. M. Boelhouwer (RUG); mw W. Dalenberg, Msc (RUG)
<i>Looptijd</i>	April 2009 tot maart 2013.
<i>Doelstelling</i>	Er is een empirisch, theoretisch en klinisch doel. Het empirische doel is het in kaart brengen van de seksuele ontwikkeling in relatie tot de additionele aspecten van interactionele en emotionele ontwikkeling. Het theoretisch en methodologisch raamwerk is de theorie van de complexe dynamische systemen. Het theoretisch doel is om een model te construeren van ontluikende en zich ontwikkelende seksualiteit dat dynamisch is en opgezet vanuit het actorperspectief. Het klinische doel is de mogelijkheid exploreren van een e-counseling type van interventie dat jongeren behulpzaam kan zijn bij een gezond verloop van de seksuele ontwikkeling.
<i>Toelichting</i>	Dit project is het eerste dat is voortgekomen uit de samenwerking tussen het FWOS en ZonMw. Het wordt uitgevoerd in het kader van het ZonMw-programma <i>Seksuele gezondheid van de jeugd</i> en het deelprogramma 1 van het FWOS. In het onderzoek wordt gebruik gemaakt van een time-serial design in de vorm van webdagboeken die worden ingevuld door autochtone en allochtone kinderen en jongeren gedurende bepaalde periodes; daarnaast wordt ter vergelijking een cross-sectionele studie uitgevoerd bij enkele duizenden jongeren om te controleren voor eventuele invloeden die het invullen van de dagboeken kan hebben op de 'gewone seksuele ontwikkeling'.
<i>Producten/Implementatie</i>	Internationale wetenschappelijke publicaties, voorlichtingsmateriaal voor jongeren en hulpverleners.

4.1.2 *Prolactine gerelateerde bijwerkingen van antipsychotica bij jongeren. Effecten op botopbouw en op de seksuele en puberteitsontwikkeling*

<i>Financiering</i>	€ 27.500 (cofinanciering)
<i>Projectleiding</i>	Drs. I.W. de Groot (Symforagroep Amersfoort)
<i>Promotor</i>	Prof.dr. H. Buitelaar (Kinder- en Jeugdpsychiatrie, RU Nijmegen)
<i>Uitvoering</i>	Mw Y. Roke, psychiater (Symfora Groep Amersfoort in samenwerking met Radboud Universiteit Kinder- en Jeugdpsychiatrie, Erasmus MC Sophia Kinderziekenhuis en Meander MC)
<i>Looptijd</i>	Najaar 2006 tot najaar 2012.
<i>Doelstelling</i>	Onderzoek naar de mogelijk negatieve bijwerkingen van veelgebruikte antipsychotica bij jongeren met psychiatrische stoornissen. Het gaat met name om het toetsen van in de literatuur gevonden aanwijzingen dat bedoelde antipsychotica een stijging van de prolactinespiegels in het bloed veroorzaken, hetgeen een remmend effect heeft op de geslachtshormoonspiegels, en daarmee op de lichamelijke en seksuele ontwikkeling, te weten de botontwikkeling, het intreden van de puberteit en van libido (zin in seks) en de mogelijkheid tot orgasme. Beoogd wordt 70 voegpuberale jongens en meisjes met stoornissen in het autismespectrum gedurende enkele jaren (meerdere meetmomenten) te volgen om de veronderstelde negatieve effecten vast te stellen (of de hypothese te falsificeren).
<i>Toelichting</i>	De resultaten van het onderzoek kunnen consequenties hebben voor de klinische praktijk en nader inzicht geven in de fysiologische kanten van de seksuele ontwikkeling.
<i>Producten/ Implementatie</i>	Internationale artikelen, dissertatie, voorlichtingsmateriaal.

Afgeronde onderzoeks- en implementatieprojecten in 2011

4.1.3 *Vier literatuurstudies over Seksuele ontwikkeling en diversiteit*

<i>Financiering</i>	€ 40.000
<i>Projectleiding</i>	Prof.dr. I. Coster Meijer (VU), Prof.dr. P. van Geert (RUG), dr. A. M'charek (UvA), Prof.dr. J. Burgers (EUR)
<i>Uitvoering</i>	R. van den Heerik, N. Hageman Msc, W.Krebbekx Msc, Dr. I. van Oort
<i>Looptijd</i>	April – augustus 2011.
<i>Doelstelling</i>	Door middel van literatuuronderzoek op vier deelgebieden, in het kader van het nieuwe FWOS-programma 'Seksuele ontwikkeling en diversiteit', nagaan welke diversiteitsaspecten in verband met seksuele ontwikkeling verder zouden moeten worden uitgediept in een longitudinaal onderzoek.
<i>Toelichting</i>	Het gaat om de deelgebieden Media, van boek tot Facebook; Seksuele ontwikkeling en het verband met consumptiecultuur en jeugdcultuur; Rol van opleidingsniveau en school; Jeugd, (fysieke en mentale) ruimte en seksualiteit.
<i>Producten/ Implementatie</i>	Vier literatuurrapporten die het materiaal leverden voor het opstellen van een oproep tot indienen van onderzoeksvorstellen voor een vierjarig onderzoeksproject.

4.1.4 *Kinderen met genderdysforie; een psycho-educatieve informatiebrochure*

<i>Financiering</i>	€ 11.000
---------------------	----------

<i>Uitvoering</i>	Tekstburo Gort, Diemen
<i>Looptijd</i>	Najaar 2010 – najaar 2011.
<i>Doelstelling</i>	Productie van een informatiebrochure voor ouders en hulpverleners op basis van resultaten van eerder door FWOS gefinancierd onderzoek naar genderdysforie.
<i>Toelichting</i>	Het is van belang dat ouders en hulpverleners goede informatie krijgen over de problemen die kenmerkend zijn voor genderdysforie en de signalen waaraan men genderdysforie kan herkennen.
<i>Producten/ Implementatie</i>	Een digitale brochure en een folder die kan worden meegestuurd met de relevante vaktijdschriften.

4.2 Sociaal-culturele contexten van seksualiteit en seksuele gezondheid van kinderen en jongeren

Lopende onderzoeksprojecten in 2011 en verder

4.2.1 Sexuality and intimate relations of Dutch youth: Developmental trajectories and developmental context

<i>Financiering</i>	€ 350.000 van FWOS (cofinanciering met NWO)
<i>Programmaleiding</i>	Prof.dr. M. Dekovic, Kinder- en Jeugdstudies, UU
<i>Projectleiders</i>	Prof.dr. M. van Aken, Ontwikkelingspsychologie UU; prof.dr. M. Dekovic, Kinder- en Jeugdstudies, UU; prof.dr. T. Terbogt, Algemene Sociale Wetenschappen, UU; prof.dr. P. van Geert, Ontwikkelingspsychologie en Klinische Psychologie, RUG
<i>Looptijd</i>	December 2010 tot september 2014.
<i>Doelstelling</i>	Bestudering van de seksuele ontwikkeling in interactie met de leefomgeving (gezin, school, peers) en sociaal-culturele invloeden
<i>Toelichting</i>	Er worden gelijktijdig vier longitudinale onderzoeken uitgevoerd. In elk onderzoek staat een aspect van de seksuele ontwikkeling centraal, zoals de rol van persoonskenmerken bij een gangbare of niet-gangbare seksuele ontwikkeling, de ontwikkeling in de context van gezin en leeftijdgenoten, de relatie met internetgebruik, weblogboeken, invloed van e-counseling.
<i>Producten/ Implementatie</i>	Onderzoeksrapporten, internationale publicaties en publicaties in vaktijdschriften.

4.2.2 Bijzondere leerstoel 'Seksuele ontwikkeling, diversiteit en gezondheid'

<i>Opdrachtgever</i>	Henny Verhagen Stichting
<i>Financiering</i>	€ 200.000 van FWOS (cofinanciering met GGz Eindhoven)
<i>Hoogleraar</i>	Mw prof.dr. I. Vanwesenbeeck
<i>Uitvoering</i>	AIO
<i>Looptijd</i>	Februari 2011 tot februari 2016.
<i>Doelstelling</i>	Bijdragen aan de (wetenschappelijke) kennis over de sociaal-emotionele en seksuele ontwikkeling en vaststellen wat het belang is van diversiteit (sekse, gender, etniciteit en de interacties hiertussen) voor deze ontwikkeling.
<i>Toelichting</i>	Naast het wetenschappelijk doel is er ook een praktisch doel: de vertaling van deze kennis voor gebruik binnen de praktijk van de gezondheidszorg.

4.2.3 Vervolgonderzoek 'Seks onder je 25^e – kwalitatief deelonderzoek onder allochtone jongeren'

<i>Financiering</i>	€ 100.000
<i>Projectleiding</i>	Mw drs. I. van der Vlugt (RNG)
<i>Uitvoering</i>	Mw ir. M. Cense, mw drs. L. van Dijk (RNG)
<i>Looptijd</i>	Maart 2011 tot maart 2013.
<i>Doelstelling</i>	Vaststellen hoe het staat met de seksuele gezondheid van allochtone jongeren tussen 12 en 21 jaar.
<i>Toelichting</i>	Dit kwalitatieve deelonderzoek vindt plaats in de context van het epidemiologisch vervolgonderzoek <i>Seks onder je 25^e</i> dat om de vijf jaar wordt uitgevoerd. Het is enerzijds bedoeld als verdieping van de kwantitatieve epidemiologische vragen, anderzijds als verbreding door toevoegen van kwalitatieve interviewvragen die in het hoofdonderzoek niet worden gesteld. Het kwalitatieve onderzoeksdeel vindt plaats nadat de dataverzameling en -analyse van het grote onderzoek is afgerond.
<i>Producten/Implementatie</i>	Onderzoeksrapport, artikelen, voorlichtingsmateriaal voor jongeren.

Afgeronde onderzoeksprojecten in 2011

4.2.4 Vervolgstudie 'Seksualisering: reden tot zorg?'

<i>Financiering</i>	€ 6.100
<i>Projectleiding</i>	Dr. P. Nikken (NJI)
<i>Uitvoering</i>	Dr. P. Nikken (NJI), mw drs. H. de Graaf (RNG)
<i>Looptijd</i>	Oktober 2009 tot januari 2011.
<i>Doelstelling</i>	Inzicht krijgen in het verband tussen mediagebruik en seksuele houding en gedrag
<i>Toelichting</i>	Dit onderzoek is een vervolg op de surveystudy van RNG en NJi bij ruim 1000 jongeren en hun ouders in 2008 (gefinancierd door het ministerie van OCW). Deze jongeren van destijds worden opnieuw bevraagd via een online enquête naar hun mediagebruik (met name geseksualiseerde media) en media-attitudes, hun relaties met hun vrienden en ouders en hun seksuele attitudes en gedragingen.
<i>Producten/Implementatie</i>	Onderzoeksrapport, voorlichtingsmateriaal voor onderwijsdoeleinden.

4.2.5 Seksualiteit onder de zestien: codes en praktijken in Nederland na 1945

<i>Financiering</i>	€ 169.000
<i>Projectleiding</i>	Prof.dr. A. Heerma van Voss (UU)
<i>Uitvoering</i>	Dr. C. Wouters (UU)
<i>Looptijd</i>	Najaar 2004 tot eind 2011.
<i>Doelstelling</i>	Inzicht krijgen in: <ol style="list-style-type: none">de veranderingen in de maatschappelijke codes inzake de lichamelijke nieuwsgierigheid en seksuele verlangens van jongeren;de veranderingen in de codes voor de omgang tussen ouders en kinderen;

- c. de veranderingen in de codes voor de omgang tussen mannen en vrouwen;
- d. de verhouding tussen de codes en de feitelijke gedragingen van jongeren.

<i>Toelichting</i>	Het thema van de naoorlogse maatschappelijke veranderingen heeft niet alleen betrekking op seksueel gebied, maar ook en vooral op opvoedkundig terrein: de verhouding ouders-kinderen, de verhouding tussen de meer en minder machtigen, en de algemene democratiseringstendensen als context voor de veranderde en veranderende seksuele opvoeding.
<i>Producten</i>	Rapport.

4.2.6 Empirisch onderzoek naar de seksualiteit van jongeren op Aruba

<i>Financiering</i>	€ 42.757
<i>Promotor</i>	Prof.em.dr. C. Hamelink (UvA)
<i>Uitvoering</i>	Drs. W.R. Piternella (Aruba)
<i>Looptijd</i>	2002 tot 2011.
<i>Doelstelling</i>	Inzicht krijgen in de seksualiteit van jongeren binnen een traditionele allochtone cultuur, die inmiddels een belangrijke rol speelt in de Nederlandse samenleving.
<i>Toelichting</i>	De onderzoeker combineert zijn praktijkervaring als gezinsconsulent op Curaçao en Aruba met de gegevens uit zijn empirisch onderzoek. De moeilijkheden in de interactie tussen de seksen en in de communicatie tussen ouders en jongeren worden belicht in het kader van de overgangssituatie van een traditionele naar een meer moderne cultuur. De theorievorming over seksualiteit en seksuele opvoeding in een overwegend traditionele samenleving is onder andere van belang om meer inzicht te krijgen in vergelijkbare opvoedingssituaties en opvoedingspraktijken in ons land.
<i>Producten/ Implementatie</i>	Dissertatie (promotie is gepland in 2012), symposium.

4.2.7 Wetenschappelijke informatie en documentatie IISG

<i>Financiering</i>	€ 72.036
<i>Projectcoördinatie</i>	IISG
<i>Uitvoering</i>	L. Leeuwenberg
<i>Begeleidingscie.</i>	Dr. Th. van der Meer (voorz.), J. Hofman (IISG), A. van der Steur
<i>Looptijd</i>	Mei 2010 tot oktober 2011.
<i>Producten</i>	Een geheel ontsloten Brongersma archief en bibliotheek die toegankelijk is voor onderzoekers via de catalogus van het IISG.

Onderzoeksprojecten die starten in 2012
--

4.2.8 Diversiteit, ruimte en seksuele identiteit

<i>Financiering</i>	€ 600.000
<i>Projectleiding</i>	Nog onbekend
<i>Uitvoering</i>	Idem
<i>Looptijd</i>	September 2012 tot september 2016.

<i>Doelstelling</i>	Inzicht krijgen in hoe verschillende diversiteitsaspecten een rol spelen bij de seksuele ontwikkeling.
<i>Producten/Implementatie</i>	Internationale publicaties en een of meer dissertaties.

4.2.9 Voorverkenning Kinderopvang

<i>Financiering</i>	€ 14.140
<i>Projectleiding</i>	Mw drs. I. van der Vlugt (Rutgers WPF)
<i>Uitvoering</i>	Onbekend
<i>Looptijd</i>	Maart – september 2012.
<i>Doelstelling</i>	Op basis van behoeftenonderzoek vaststellen of bij opleidingen en in het veld behoefte is aan een curriculum over seksuele ontwikkeling van jonge kinderen.
<i>Producten/Implementatie</i>	Rapport met eventuele aanbevelingen voor ontwikkelings- en implementatietraject.

Tabel 2. Overzicht van afgesloten en lopende projecten in 2011 en 2012

1. De seksuele ontwikkeling van kinderen en jeugdigen in breed perspectief

<i>Lopend</i>	<i>Afgerond</i>
- Prolactine gerelateerde bijwerkingen van antipsychotica op de puberteitsontwikkeling	- Kinderen met genderdysforie; een psycho-educatieve brochure
- Tracing trajectories in the sexual development of Youth, met ZonMw	
- Voorverkenning kinderopvang	

2. Sociaal-culturele contexten van seksualiteit en seksuele gezondheid van kinderen/ jongeren

<i>Lopend in 2011 / 2012</i>	<i>Afgerond</i>
- Ontwikkeling van seksualiteit en intieme relaties bij kinderen en jongeren, met NWO	- Seksualiteit onder de zestien, codes en praktijken in Nederland na 1945
- Seks onder je 25 ^e (deelonderzoek allochtonen), met ZonMw	- Vervolgonderzoek Seksualisering: reden tot zorg?
- Leerstoel Seksuele ontwikkeling, diversiteit en gezondheid, met GGz Eindhoven	- Vier literatuurstudies Seks. ontwikkeling & Diversiteit
- Diversiteit, ruimte en seksuele identiteit	- Seksualiteit van jongeren op Aruba
- Voorfase implementatieproject CP-jongeren, met BOSK	- Wetenschappelijke informatie en documentatie IISG
- Juridische brochure Leeftijdsgrenzen	

Tot slot

Er zijn dit jaar veel onderzoeksprojecten tot een afronding gekomen, in totaal vijf. Daarnaast is een implementatieproject afgerond. Er zijn belangrijke grote onderzoeksprojecten in 2011 van start gegaan, zoals het NWO-FWOS project en de bijzondere HVS-leerstoel. In 2012 zal een omvangrijk onderzoek van start gaan op het terrein van Seksuele ontwikkeling en Diversiteit. Verder wordt een brochure voorbereid waarvoor de uitkomsten van het juridische onderzoek naar leeftijdsgrenzen als basis dienen. Ook het afgeronde vervolgonderzoek naar de rol van de media bij seksueel gedrag en seksuele attitude van jongeren zal tot een brochure leiden en tot materiaal voor onderwijsdoeleinden. Tenslotte wordt in 2012 een verkennend project gestart in vervolg op eerder, mede door FWOS gefinancierd, promotieonderzoek naar de seksuele ontwikkeling van jongeren met Cerebrale Parese. Deze

verkenningsfase moet uiteindelijk leiden tot een implementatieproject met een actieve rol voor de jongeren zelf.

5 Financieel beleid

Het beleid is ook het afgelopen jaar ongewijzigd voortgezet. Dat betekent dat per kwartaal door beide banken, ABN-AMRO en Staalbankiers, elk € 55.000 wordt vrijgemaakt ter financiering van projectsubsidies en andere uitgaven van het FWOS. Dit is nodig in verband met de grote uitgaven waarvoor het FWOS ook de komende jaren staat. Enerzijds is dit een gevolg van de cofinanciering van enkele grote samenwerkingsprojecten. Anderzijds komt dit omdat in 2012 voor het eerst een omvangrijk onderzoeksproject uitsluitend door het FWOS wordt gefinancierd. Vooruitlopend hierop werd in 2011 overgegaan tot een meer defensief beheersmandaat voor beide banken. Zie hierover verder paragraaf 5.1.

5.1 Overzicht financiële situatie

De rendementen in 2010 waren nog riant te noemen en bedroegen na aftrek van kosten bij ABN-AMRO en Staalbankiers respectievelijk 10% en 7%, samen bijna € 300.000. Daarnaast was er nog een eenmalig bedrag van ruim € 30.000 dat als bijzondere bate kon worden toegevoegd. In 2011 werden deze riante rendementen bij lange na niet gehaald, hoewel met name bij Staalbankiers nog sprake was van een rendement van 4.60%. Dit positieve resultaat werd echter voor een groot deel teniet gedaan door het negatieve rendement van ABN-AMRO, dat -3.80% bedroeg. Wel was er nog een eenmalige bate van € 42.000.

Door de Commissie Vermogensbeheer was na goedkeuring van het FWOS-bestuur een discretionaire beheersovereenkomst met ABN-AMRO getekend waarin is vastgelegd dat wordt gekozen voor een conservatief 'defensief' beleggingsbeleid met minimaal 10% en maximaal 40% belegging in zakelijke waarden. Ook met Staalbankiers is een dergelijke bandbreedte overeengekomen. Bovendien is in 2011 een kredietovereenkomst afgesloten met Staal, zodat gemakkelijker beschikt kan worden over liquide middelen, zonder dat eerst effecten op wellicht ongunstige momenten verkocht dienen te worden.

Dat alles bleek een juiste beslissing te zijn die heeft voorkomen dat de verliezen in 2011 veel groter zouden worden dan ze nu zijn. De rentebaten en dividenden van € 75.000, en de eenmalige bate van € 42.000 konden niet verhinderen dat in totaal het vermogen met vier ton is verminderd. Dit is overigens in overeenstemming met de voor 2011 opgestelde begroting.

Sinds enkele jaren is het criterium voor ANBI-instellingen aanzienlijk verzaamd en moet 90% van de uitgaven worden besteed aan het maatschappelijk doel wil men in aanmerking komen voor rangschikking als algemeen nut beogende instelling. Inmiddels is ook voor 2011 de ANBI-status voor het FWOS gecontinueerd door de Belastingdienst.

5.2 Prognose en planning

Door de keuze voor een aantal longitudinale projecten in samenhang met de prioriteitstelling moest het vrij te maken budget voor de komende jaren substantieel worden verhoogd met ongeveer een ton per jaar. In 2011, zoals ook blijkt uit tabel 4, wordt verhoudingsgewijs het meeste uitgegeven volgens de prognose en daarna worden de uitgaven jaarlijks minder. Dat is ook zeer noodzakelijk, een stringent financieel beleid is nodig om te voorkomen dat het vermogen te snel slinkt. Een combinatie van beperking van de uitgaven en fondsenwerving zal de komende jaren veel aandacht en inzet vragen van het bestuur.

Hierna volgt eerst een overzicht van gereserveerde projectsubsidies voor 2012 en volgende jaren (zie tabel 3) en daarna worden in tabel 4 de liquiditeitsprognoses voor 2012 en 2013 gegeven.

Tabel 3. Overzicht gereserveerde projectsubsidies voor 2012 en verder

Projecten	Subsidiebedrag + Voorschotten	Looptijd
1. Diversiteit, ruimte en seksuele identiteit¹	600.000 2012 75.000 2013 150.000 2014 150.000 2015 150.000 2016 75.000	sept 2012 - sept 2016
2. Seksualiteit van jongeren op Aruba R. Piternella	50.000 2012 7.243 ²	jan 2004 - eind 2012
3. Invloed antipsychotica op puberteits ontwikkeling Y. Roke (Symfora Groep)	27.500 2012 13.750	nov 2006 - eind 2012
4. Voorverkenning Kinderopvang Rutgers WPF		afgerond 2012
5. ZonMw-FWOS projecten³ <i>a. Tracing trajectories of the sexual development of youth</i> P.van Geert (RUG) <i>b. Seks onder je 25^e</i> I.van der Vlugt (RNG) Uitvoeringskosten ZonMw voor a+b Voorschotten a+b in 2011 en verder	a 256.966 b 100.000 17.850 a+b 2012 62.329 a+b 2013 50.000	a. mrt 2009 - mrt 2013 b. mrt 2011 - mrt 2013
6. Implementatieproject CP-jongeren	16.935 2012 16.935	april 2012 - januari 2013
7. Seksualisering: een zorg? P. Nikken (Nji) / H.de Graaf (RNG) <i>a. Onderzoek</i> <i>b. 1 internationale publicatie</i>	a 6.100 b 4.100 2012 2.100	okt 2009 - mei 2012
8. -		
9. -		
10. NWO-FWOS project <i>Sexuality and intimate relations of Dutch Youth</i> M. Dekovic (UU)	345.777 2012 86.450 2013 86.450 2014 43.127	dec 2010 – sep 2014
11. Leerstoel Henny Verhagen Stichting / Universiteit Utrecht	190.810,50 2012 57.932,50 2013 38.362 2014 38.362 2015 38.362	feb 2011 – feb 2016
Totaal projectsubsidies 2012 en daarna	1.155.542,50	

¹ Dit is het eerste grootschalige project dat uitsluitend door FWOS wordt gefinancierd; de start is halverwege 2012 gepland en het onderzoek heeft een looptijd van 4 jaar.

² Dit bedrag is gereserveerd voor eventuele bijdrage in de kosten van het proefschrift.

³ FWOS betaalt aan ZonMw, die de bedragen overmaakt naar de instellingen. Dat betekent dat bevoorschotting door FWOS vanaf 2010 voor beide projecten samen plaatsvindt. Bovenop komt nog 5% bureaunkosten die FWOS aan ZonMw betaalt. Voor de duur van het project bedragen die € 17.850 (jaarlijks € 3.570). De kosten vormen onderdeel van de voorschotten.

Onderstaande cijfers in tabel 4 zijn grotendeels ontleend aan het huidige Programma Wetenschapsbeleid. Na 2013 wordt een nieuw Programma Wetenschapsbeleid opgesteld en zullen opnieuw de prioriteiten worden vastgesteld met bijbehorende prognoses. De liquiditeitsprognose voor 2011 is eveneens opgenomen ter vergelijking. De geprognostiseerde uitgaven in 2011 komen in hoge mate overeen met de reële uitgaven. Het budget voor onderzoeksondersteunende activiteiten is ook in dit overzicht opgenomen. Het betreft hier de werkzaamheden van de Commissie Wetenschapsbeleid en de Commissie Informatie en Implementatie.

Tabel 4. Liquiditeitsprognose voor periode 2012-2013 ⁴

Budget voor	2011	2012	2013
Onderzoek			
<i>Seks onder de 16</i> UU	12.785		
<i>Seksualisering</i> NJi/RNG	6.100		
<i>Antipsychotica</i> Symfora Groep		13.750	
ZonMw:			
RUG+ <i>Seks onder je 25</i> ^e	122.095	112.788	
Leerstoel UU	40.000	40.000	40.000
NWO	87.500	87.500	87.500
Seksuele ontwikkeling en diversiteit	50.000	75.000	150.000
<hr/>			
Onderzoek	318.480	329.038	277.500
Informatie/implementatie (inclusief IISG t/m 2011)	110.000	50.000	50.000
Ondersteuning 10%	42.848	45.403	32.750
<hr/>			
Totaal Onderzoek / Implementatie	473.103	424.441	360.250
Kosten Bestuur	35.000	35.000	35.000
<hr/>			
Totaal Onderzoek / Implementatie / Bestuur	508.103	459.441	395.250

5.3 Maatregelen ter verbetering van efficiency en stimulering van vermogensgroei

Het FWOS gaat verder met het gericht zoeken naar mogelijkheden voor het gezamenlijk met andere instellingen c.q. fondsen financieren van projecten. Dat is nu al het geval bij de leerstoel van de Henny Verhagen Stichting, bij het longitudinale NWO-project dat vanaf 2011 loopt, en bij de financiering van het Groningse project. Van het vervolgonderzoek *Seks onder je 25*^e met financiering van ZonMw, wordt het kwalitatieve deel door het FWOS gefinancierd.

In 2012 wordt werk gemaakt van meer structurele fondsenwerving, zodat op zijn minst het vermogen nog een aantal jaren in stand kan blijven. Er zijn plannen om tijdelijk een professionele fondsenwerfer in te schakelen op freelance basis. Het streven is om uit opbrengsten van het vermogen plus externe fondsen de projecten te financieren. Daarnaast wordt ook actief op zoek gegaan naar particuliere donateurs die het FWOS met kleinere of grotere giften willen steunen, zodat kleine projecten daaruit bekostigd kunnen worden. Door de ANBI-status van het FWOS blijft schenken aantrekkelijk voor donateurs omdat hun giften fiscaal aftrekbaar zijn. Ook de mogelijkheid van legaten zal worden verkend.

⁴ De cijfers zijn voor een deel ontleend aan tabel 2 in bijlage 1 van het Programma Wetenschapsbeleid 2009-2013.

**Stichting Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek Seksualiteit
Amsterdam**

Jaarrekening 2011

INHOUDSOPGAVE

PAGINA

RAPPORT

1	Bestuursverslag	1
---	-----------------	---

JAARREKENING 2011

2	Financiële positie	7
---	--------------------	---

OVERIGE GEGEVENS

A	Balans per 31 december 2011	8
B	Staat van baten en lasten over 2011	10
C	Toelichting op de balans per 31 december 2011	12
D	Toelichting op de staat van baten en lasten over 2011	15

1 BESTUURSVERSLAG

Gegevens organisatie

De statutaire naam van de organisatie is Stichting Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek Seksualiteit en is statutair gevestigd te Amsterdam. De organisatie wordt gedreven in de rechtsvorm stichting.

De stichting werd op 9 februari 1979 opgericht voor notaris G.H. van Empel te Utrecht. De statutaire zetel van de stichting is Amsterdam. De laatste statutenwijziging vond plaats op 19 juni 2008.

De stichting is ingeschreven in het stichtingenregister bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam te Amsterdam onder nummer 41222606.

Doelstelling

Overeenkomstig de statuten heeft de stichting ten doel:

Het bevorderen van wetenschappelijk onderzoek van de seksualiteit, in het bijzonder de ontwikkeling van het seksuele leven van kinderen en jeugdigen, met inbegrip van de verschijningsvormen van erotische en seksuele relaties van kinderen en jeugdigen, en de betekenis van dit alles voor wetgeving, rechtspraak, opvoeding en maatschappelijk leven;

Ter invulling van dit doel geeft het fonds prioriteit aan onderzoeksprojecten, en indien aan de orde voorlichtingsprojecten, waarin seksualiteit behandeld wordt als deel van een bredere emotionele, sociale en cognitieve ontwikkeling, gesitueerd in een concreet omschreven sociaal-culturele context.

Door het verlenen van financiële ondersteuning aan bovengenoemde projecten beoogt het fonds een algemeen maatschappelijk belang te dienen. Ter realisering hiervan voert het fonds een risico-mijdend en inkomsten-genererend financieel beleid ten aanzien van het nagelaten vermogen en eventueel komende legaten en schenkingen.

Ter ondersteuning van de doelstelling stelt het fonds de nagelaten bibliotheek en het archief ter beschikking voor wetenschappelijk onderzoek en hierop gebaseerde publicaties. Het fonds doet dit door de verzameling in permanente bruikleen te geven en te houden bij een of meer wetenschappelijke instituten die de verzameling beheren volgens eisen van wetenschappelijk onderzoek en, waar nodig, vertrouwelijkheid

Het fonds beoogt niet het maken van winst.

Nalatenschappen worden door het fonds slechts aanvaard door het voorrecht van boedelbeschrijving.

Het fonds stelt, binnen het kader van zijn onderzoeksbeleid, financiële middelen ter beschikking aan wetenschappelijke onderzoekers en onderzoeksinstellingen voor onderzoeksprojecten die binnen de doelstelling liggen, alsmede voor projecten die op wetenschappelijk onderzoek gebaseerde kennis toegankelijk en hanteerbaar maken voor personen en instellingen die werken op de in de doelstelling genoemde relevantie gebieden.

Het fonds stelt financiële middelen ter beschikking aan de beherende wetenschappelijke instituten voor de kosten van bewaring, ontsluiting en het verlenen van toegang tot de in permanente bruikleen gegeven bibliotheek en het archief.

Bestuurders en directie

De bestuurders van de stichting zijn:

Naam	Functie	Sinds	Tot
- De heer prof. mr. C. Kelk	Voorzitter	23 -07-01	06-12-11
- Mevrouw prof. dr. P.T. Cohen-Kettenis	Algemeen lid	21-06-11	06-12-11
	Voorzitter	06-12-11	heden
- De heer drs. P.Th.M.J. van Eeten	Algemeen lid	12-07-99	heden
- Mevrouw drs. N. van Son-Schoones	Algemeen lid	24-04-02	31-12-08
	Secretaris/Penningmeester	01-01-09	01-02-10
	Secretaris	01-02-10	15-12-10
	Secretaris/Penningmeester	15-12-10	heden
- De heer dr. Th.A.M. van der Meer	Algemeen lid	01-01-08	01-09-10
	Vice-Voorzitter	01-09-10	heden
- Mevrouw prof. dr. M. du Bois-Reymond	Algemeen lid	01-01-08	heden
- Mevrouw dr. S.N. Brilleslijper-Kater	Algemeen lid	15-06-09	heden
- De heer drs. M. von Bönninghausen tot Herinkhave	Algemeen lid	14-09-09	heden

Begroting 2012

De begroting voor het jaar 2012 vertoont het volgende beeld (in euro's)

BEGROTING

Rente en dividendopbrengsten	73.000
Geprognosticeerde beleggingsinkomsten (3% gemiddeld)	449.000
Beheerkosten ABN Amro Bank en Staal Bankiers	- 30.000
<i>Som der baten</i>	<u>492.000</u>
Uitgaven voor wetenschappelijk onderzoek	316.844
Uitgaven informatie en implementatie	58.100
Uitgaven voor ondersteuning	30.000
Uitgaven organisatie & bestuur	41.500
Onvoorziene kosten	45.000
<i>Som der lasten</i>	<u>491.444</u>
Saldo van baten en lasten	<u><u>556</u></u>

**SAMENVATTING VERSLAG VAN DE ACTIVITEITEN VAN DE STICHTING
OVER 2011**

De stichting Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek Seksualiteit (hierna: FWOS) heeft in 2011 de volgende activiteiten ontplooid:

In het kader van het NWO-programma "Jeugd en Gezin" is een vierjarig onderzoeksprogramma van start gegaan dat door NWO en FWOS samen wordt gefinancierd: "Sexuality and intimate relations of Dutch youth: developmental trajectories and developmental context". In januari 2011 is een begin gemaakt met de vier promotieonderzoeken die binnen dit gezamenlijke onderzoeksprogramma worden uitgevoerd. Deelnemers zijn drie onderzoeksgroepen van de Universiteit Utrecht en een onderzoeksgroep van de Rijksuniversiteit Groningen. Het totale project kost € 700.000, waarvan de helft door het FWOS wordt bekostigd.

Per 1 februari 2011 is bij de Universiteit Utrecht, Faculteit Sociale Wetenschappen, de Henny Verhagen Leerstoel gevestigd waarvan het FWOS cofinancier is. Als bijzonder hoogleraar is benoemd mevrouw prof.dr. I. Vanwesenbeeck.

In april van het afgelopen jaar is in het kader van de samenwerking tussen FWOS en ZonMw begonnen met de uitvoering van een kwalitatief onderzoek bij allochtone jongeren met een looptijd van anderhalf jaar. Dit onderzoek wordt gefinancierd door het FWOS met € 100.000, als onderdeel van het vijfjaarlijkse epidemiologische ZonMw-onderzoek "Seks onder je 25ste ". Uitvoering gebeurt door Rutgers WPF. Het is een aanvullend, verdiepend onderzoek bij het kwantitatieve epidemiologische onderzoek. Doel is om vast te stellen hoe het staat met de seksuele gezondheid van allochtone jongeren tussen 12 en 21 jaar, hoe het seksuele ontwikkelingsproces verloopt en hoe ze daar zelf sturing aan geven.

Er is het afgelopen jaar ook verder gewerkt aan een geïntegreerd diversiteitsbeleid voor onderzoek en implementatie. Ter voorbereiding op de inhoudelijke invulling van een onderzoeksprogramma "Seksuele ontwikkeling en Diversiteit" is opdracht gegeven aan vier onderzoeksters van verschillende universiteiten om elk een literatuurstudie uit te voeren op een deelterrein van het programma. Op basis hiervan is een 'call for proposals' opgesteld die eind 2011 is toegestuurd aan een geselecteerde groep onderzoekers. Er is een budget beschikbaar van € 600.000 voor een onderzoeksproject met een looptijd van vier jaar.

Zoals ook in 2010 al het geval was is gedurende het jaar 2011 weer de nodige aandacht besteed aan de toepasbaarheid van onderzoeksresultaten voor de praktijk van opvoeding, voorlichting, hulpverlening, en het overheidsbeleid.

In het verlengde van een door onderzoekers van het VUmc uitgevoerd onderzoek naar genderproblematiek is opdracht gegeven aan een tekstschrijver om op basis van de onderzoeksresultaten een voorlichtingsbrochure te schrijven. Deze is in nauwe samenwerking met de onderzoekers tot stand gekomen en bestemd voor ouders, huisartsen en andere hulpverleners. Verder zijn in vervolg op een door het FWOS mede gefinancierd promotieonderzoek naar seksuele ervaringen en relaties van jongeren met Cerebrale Parese voorbereidingen getroffen voor het schrijven van een informatieboekje voor de jongeren zelf. Er wordt samengewerkt met de onderzoekster die het boekje zal schrijven en met de BOSK, de vereniging van ouders van gehandicapte kinderen. In vervolg op het juridische onderzoek "Verschuivende leeftijdsgrenzen in de zedenwetgeving" is opdracht gegeven voor het schrijven van een informatiebrochure op basis van de onderzoeksresultaten. Deze brochure zal voorjaar 2012 beschikbaar zijn en is bestemd voor de zogenaamde ketenpartners in het strafrechtelijk proces.

Begin 2011 werd door de Belastingdienst opnieuw de ANBI-status toegekend aan het FWOS. Bovendien stond het FWOS eind 2011 op nummer 13 van de Top 50 Goede doelen Welzijn en Cultuur. Deze Top 50 is samengesteld door het Centraal Informatiepunt Goede Doelen en het Erasmus Centrum voor Strategische Filantropie in samenwerking met Trouw.

2 FINANCIËLE POSITIE

2.1 Vermogensstructuur

De financiële positie per balansdata kan als volgt worden weergegeven:

	31 december 2011		31 december 2010	
	€	€	€	€
Beschikbaar op lange termijn				
Eigen vermogen		3.790.243		4.282.457
Geïnvesteed in financiële vaste activa		3.317.568		4.021.914
Werkkapitaal		472.675		260.543
Kortlopende schulden (exclusief schulden aan kredietinstellingen)	1.173.905		727.646	
Vorderingen	- 1.158.212		- 809.317	
		15.693		- 81.671
Saldo geldmiddelen		488.368		178.872

Het saldo van de geldmiddelen kan als volgt worden gespecificeerd:

	31 december 2011		31 december 2010	
	€	€	€	€
ABN AMRO Bank N.V.	453.427		150.826	
ING Bank N.V.	4.724		6.816	
Staalbankiers	30.217		21.230	
Saldo geldmiddelen		488.368		178.872

A BALANS PER 31 DECEMBER 2011

(na resultaatbestemming)

ACTIEF

	31 december 2011		31 december 2010	
	€	€	€	€
VASTE ACTIVA				
Financiële vaste activa				
Effectenportefeuille en overige beleggingen		3.317.568		4.021.914
VLOTTENDE ACTIVA				
Vorderingen				
Geaccordeerde en gereserveerde projecten	1.155.542		808.429	
Overige vorderingen en overlopende activa	<u>2.670</u>		<u>888</u>	
		1.158.212		809.317
Liquide middelen		488.368		178.872
		<u>4.964.148</u>		<u>5.010.103</u>

PASSIEF

	31 december 2011		31 december 2010	
	€	€	€	€
STICHTINGSKAPITAAL EN RESERVES				
Stichtingskapitaal		2.269		2.269
Reserves		<u>3.787.974</u>		<u>4.189.336</u>
		3.790.243		4.191.605
KORTLOPENDE SCHULDEN				
Schulden aan leveranciers en projecten		1.155.701		810.998
Overige schulden en overlopende passiva		<u>18.204</u>		<u>7.500</u>
		1.173.905		818.498
		<u>4.964.148</u>		<u>5.010.103</u>

B STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2011

	Realisatie 2011		Begroting 2011		Realisatie 2010	
	€	€	€	€	€	€
Rentebaten en dividenden		75.347		73.000		96.067
Wetenschappelijke projecten en activiteiten	388.380		444.944		284.970	
Bestuur en werk door derden	21.454		27.000		41.155	
Accountants- en advieskosten	33.624		11.000		29.721	
Kosten jaarverslag	1.554		1.500		1.598	
Kosten organisatie	- 34.135		7.000		- 15.682	
Koers- en procedure resultaten	40.203		0		- 292.748	
Rentelasten en soortgelijke kosten	25.629		30.000		25.444	
Som der lasten		<u>476.709</u>		<u>521.444</u>		<u>74.458</u>
Saldo van baten en lasten		- 401.362		- 448.444		21.609
Bestemming van het saldo van baten en lasten						
Ten laste van vrije reserves		<u>- 401.362</u>		<u>- 448.444</u>		<u>21.609</u>
Totaal saldo van baten en lasten		<u><u>0</u></u>		<u><u>0</u></u>		<u><u>0</u></u>

Aard van de activiteiten

De activiteiten van de stichting betreffen het bevorderen van wetenschappelijk onderzoek naar de seksuele ontwikkeling van kinderen en jongeren.

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Algemeen

De activa en passiva worden, voorzover niet anders vermeld, gewaardeerd tegen nominale waarde.

Financiële vaste activa

Effecten worden gewaardeerd tegen de actuele waarde. De waardemutaties worden opgenomen in het financieel resultaat in de winst-en-verliesrekening. Voor waardevermeerderingen van niet beursgenoteerde effecten wordt een herwaarderingsreserve gevormd.

Vorderingen

De vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde, onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien niet anders is vermeld staan deze ter vrije beschikking.

GRONDSLAGEN VOOR DE BEPALING VAN HET SALDO VAN BATEN EN LASTEN

Algemeen

Het saldo van baten en lasten wordt bepaald op basis van historische kosten. Winsten worden verantwoord in het jaar waarin de diensten zijn verricht. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

C TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2011**ACTIVA****VASTE ACTIVA****FINANCIËLE VASTE ACTIVA**

	31-12-2011	31-12-2010
	€	€
Overige effecten		
Effectenportefeuille Staalbankiers	2.057.049	2.165.653
Effectenportefeuille ABN AMRO Bank N.V.	1.260.519	1.856.261
	<u>3.317.568</u>	<u>4.021.914</u>

Saldo conform de saldo overzichten per balansdatum van beide vermogensbeheerders. Het risicoprofiel is gesteld op een defensief beheer.

VLOTTENDE ACTIVA**Gesubsidieerde aangewezen projecten**

Geaccordeerde projecten door bestuur	<u>1.155.542</u>	<u>808.429</u>
--------------------------------------	------------------	----------------

	2011	2010
	€	€
<i>Gesubsidieerde aangewezen projecten</i>		
Stand per 1 januari	808.429	505.677
Geaccordeerde projecten conform overzicht bestuur	347.113	302.752
Stand per 31 december	<u>1.155.542</u>	<u>808.429</u>

Dit betreffen ultimo 2011 gedefinieerde en geaccordeerde projecten, welke na 2011 in behandeling zullen worden genomen. Deze aangewezen projecten zijn in de crediteurenadministratie als verplichting opgenomen.

	<u>31-12-2011</u>	<u>31-12-2010</u>
	€	€
Overige vorderingen en overlopende activa		
Vergaderlocaties	620	0
Rente	<u>2.050</u>	<u>888</u>
	<u>2.670</u>	<u>888</u>

LIQUIDE MIDDELEN

ABN AMRO Bank N.V.	453.427	150.826
ING Bank N.V. betaal-, spaar- en beleggingsrekeningen	4.724	6.816
Staalbankiers, betaal-, spaar- en beleggingsrekeningen	<u>30.217</u>	<u>21.230</u>
	<u>488.368</u>	<u>178.872</u>

De saldi zijn conform de laatst ontvangen bankdagafschriften

PASSIVA

EIGEN VERMOGEN

Stichtingskapitaal

Dit betreft € 2.268 (f 5.000) ingebracht kapitaal bij de oprichting van de stichting door de oprichter.

KORTLOPENDE SCHULDEN

	<u>31-12-2011</u>	<u>31-12-2010</u>
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	€	€
Crediteuren en gereserveerde project subsidies	<u>1.155.701</u>	<u>810.998</u>
 Overige schulden en overlopende passiva		
Accountantskosten	10.000	7.500
Nog te betalen kosten	<u>8.204</u>	<u>0</u>
	<u>18.204</u>	<u>7.500</u>

D TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2011

	Realisatie 2011	Begroting 2011	Realisatie 2010
	€	€	€
Overige baten			
Rentebaten effectenportefeuilles	59.748	73.000	80.524
Dividend effectenportefeuilles	15.599	0	15.543
	<u>75.347</u>	<u>73.000</u>	<u>96.067</u>

Wetenschappelijke onderzoeksprojecten en andere wetenschappelijke activiteiten

Wetenschappelijke onderzoeksprojecten	337.782	332.344	190.570
Andere wetenschappelijke activiteiten	50.598	112.600	94.400
	<u>388.380</u>	<u>444.944</u>	<u>284.970</u>

Bestuur

Overige bestuurskosten	1.829	0	1.533
Reis en verblijfkosten	2.804	5.000	2.181
Vergaderlocaties	1.181	2.000	3.446
Vacatiegelden bestuur	5.015	11.000	12.856
	<u>10.829</u>	<u>18.000</u>	<u>20.016</u>
Bestuursassistentie	10.625	9.000	21.139
	<u>21.454</u>	<u>27.000</u>	<u>41.155</u>

Accountants- en advies kosten

Accountantskosten inclusief voorgaande jaren	33.624	10.000	21.728
Administratie- en advieskosten inclusief voorgaande jaren	0	1.000	7.993
	<u>33.624</u>	<u>11.000</u>	<u>29.721</u>

Jaarverslag

Jaarverslag	<u>1.554</u>	<u>1.500</u>	<u>1.598</u>
-------------	--------------	--------------	--------------

	Realisatie 2011	Begroting 2011	Realisatie 2010
	€	€	€
Kosten organisatie			
Websitebeheer	2.417	2.000	5.624
Herstelwerk pc	579	0	0
Advieskosten	0	0	2.184
Opslag stichtingsarchief	1.478	1.500	1.421
Documenten delen	485	500	443
Kantoorkosten	188	1.000	3.122
Buitengewone bate	- 42.000	0	- 30.554
PR Beleid	2.418	2.000	1.698
Aanschaf apparatuur	300	0	380
	<u>- 34.135</u>	<u>7.000</u>	<u>- 15.682</u>
 Rentelasten en soortgelijke kosten			
Rente- en beheerkosten bankiers	<u>25.629</u>	<u>30.000</u>	<u>25.444</u>